

ГЕЛІОС

А там життя бурлить нарзаном,
Мигтить крупами в казані,
Що на бунтарському вогні
Людської крові
Клекоче.
Тут мошка, галки, коні, люди,
І я між ними ясен хлопчик,
Бо так тепло, тепло мені,
Як макові під сонцем.
А з неба теплими руками
Бере в долоні голову мою
І в очі дивиться то ніжно, то лукаво
Як Ліка стомлена;
Червінців бризки розкида,
Там стеле
Плями
Килимами
Таке веселе
Та рум'яне
І до земних грудей, як мати,
Як доля, тулиться жива вода.
Десь хвилі часу стали,
Зупинились —
Не летять.
Гей ти, моє життя,
Ходімо далі!

ГОЛОДНА МАТИ

Різала нóска,
Очки виймала
Ще й ротик порола:
Його очі цілувала недавно.
Ой мамо, матусю,
Не ріж
Страшний твій нагострений ніж.

— Мила дитино,
Ой сину,
Проклята голодна година.
А злість прибувала, мов став,
І мозок смоктала,
Робила драглі...
— Ай!..
Серце моє розривають жалі,
Затесані гостро!
Погляд сіро блукає,
Волосся у космах,
А змії в йому:
Немає життя вже синку моему.
Як різала тіло, ножем розтяла,
Ой чула живе під руками своїми,
То тіло *своє* відчувала, мов рану.
Колись цілувала живе.
Він більше не встане...
Ай!..
Та й зомліла.

Не чула вже болю
І жалю не мала до тіла;
А потім солила,
Робила драглі.
Ой серце моє пробивають жалі,
Затесані гостро.

7-27.II.1922

НА ПРОСТОРИ

Сені Смирновій

Ужі, ужі, ужі
Звиваються залізною сірим тілом
І, запінившись зі злості,
На берег скачуть.
Ужі, ужі, ужі —
Шумить вода із вітром,
Дзижчить і рве, шматуючи повітря,
А потім кидає зомняте
В обличчя сонцеві:
«На, заткни ненажерливе око!»
— І стало підсліпувате
Від піскуватого пороху, піднятого з коси.
І жаром пашіли соняшні, наляті кров'ю вії
Огневії.
Спрагою змучене моє солоне тіло.
Ой добре кинути його у воду
І попливти на зміях.
Пливучи, згадую шаблонове рівняння:
Життя — є хвилі.
Ось підняла на гребінь,
Підкинула, мов тріску, —
А потім шусь униз.
Як добре землю-матір дном почувати під ногами:
Хай кидає, як спертись є на що,
Пристати є до чого і притиснути груди.
Ось налетіла сміло
І в морду вдарила, аж льоски пішли.
— «Обходом, товаришу, бо з лоба не візьмеш!»
А друга зашуміла доганяючи
І в ухо збоку — хлясь!
Там п'ять дівчат молодих
Розвинути плодюче тіло понесли в воду —
Ужі, ужі звиваються, спішать до них
І влазять не соромлячись у потайні місця,

І бурю ревнощів підіймають у мені,
 Всі п'ять мої по черзі.
 І кожну з хвилию до чресл я притискаю,
 І стегна мої чують їх рук жагучий лоскіт.
 В паху розплавлена живиця потекла —
 П'янить мене, що в воду падаю знесилений
 І сили набираюсь знов.
 Любов, любов, любов,
 Одна любов, як сонця до землі,
 Всім світом рухає.
 І міліарди рук
 Простягнуті її дістати
 І плід свій прокормити,
 На те, щоб знов плодитись
 І вічну кров переливать
 З минулого в майбутнє.
 А очі дівчат слідкують за мною
 І за товарищами, що на піску себе в'ялять,
 І теплову енергію вбирають в м'язи,
 І кожна з них так само тулиться до кожного із нас
 по черзі,

Проте не підійде, не кинеться в обійми.
 Але чому? Нащо ті перепони?
 Нащо моралі гупої і громадські закони?
 Ми їх розвіймо,
 Як вікову оману.
 Гей із туману
 На простори космічного буття!

МІЙ ДУХ

Живу я так, як пахне фіалка,
 Просто, без мудрого лукавства —
 І все ясно, ясно мені,
 Як весною цвіт вишневий.
 А ясно через те, що дух мій розійшовсь
 міжзор'яним етером
 По безмежжях всесвіту.

І всюди, де думка моя торкнеться хоч єдиним променем,
 Багато даліше ніж, за Сіріусом білим —
 І там відчуваю я частину мого духу,
 Просторого, безмежного.
 Я прийшов туди і там його вже застав.
 За гранями трійчастої космічної системи,
 Куди мене бунтарське серце з холодної планети занесло,
 За зор'ями, сонцями, туманними формаціями —
 І там я ось зараз в цю хвилину.
 І в свіжому кленовому памолодку,
 На якому зморщились червонясті листочки,
 Мов пластир напівпрозорий,
 І в пальцях зеленої трави, —
 Всюди відчуваю себе,
 Тому такі вони близькі мені, як мати.
 І в тонких крихких із жовтавим пилком тичинах
 волохатого сону себе знаходжу,
 Як і в першій зустрічній істоті, живій.
 І кожну людину і гурт — я цілую в душі:
 Я мислю про них, я відбився у кожному з вас.
 Ти, робітнику, що йдеш засмальцований,
 Ти, докторе, що крізь окуляри дивишся на світ,
 як на тканину тіла перед операцією,
 Ти, жінко, що дитину кормиш своєю груддю, сидячи
 й продаючи з кошика маковники, що сама наробила,
 Ти, агітаторе, — запальна машино революції,
 Ти, проститутко, замучена з фарбою на губах
 і сухотами в грудях,
 Ти, вояко завзятий, що несеш комуну на Захід,
 Ти, людино, — пручателю в бурних хвилях життя, —
 Всім я вам близький, в кожному частка моя.
 Для цього гурту — для всієї людності —
 Я живу.
 У вчинках своїх я не маю вагань,
 Бо всюди господар я
 І складова частина всього.

ЛІТНЄ

Іду полями бадьоро.
 Простір зелений навколо.
 Сонце.
 Полотниці:
 — Котра година, товаришу?
 — Друга.
 І далі пішла дороги
 Сіра смуга
 Під ноги.
 Теплий вітер пружко
 Притискається до грудей моїх,
 Наче персами дівчина.
 Чує, чує ухо,
 Як десь стрижуть далеко ножичками колоски.
 Темна тінь від хмари
 Пробіжить полями,
 У розділ загляне,
 Вирине на гору знову, —
 Мов чорнильна пляма
 На зеленому папері розіллється.
 Далі полем чепуриться
 Молоденька гречка.
 Між зеленим житом
 Наче хтось розкидав клаптики червоні —
 Маки, маки, маки...
 Наче устонька у теї жінки молодої,
 Що з обличчям біло-матовим.
 То вона мені казала:
 «Як була маленькою,
 Ой і плакала ж я, плакала,
 Коли батенька побачила за ґратами.
 А багаті каси ті казеннії
 Та не ґрати то тюремнії,
 Татко за ґратами
 Якісь гроші виплачує...

Не знаю — та й плачу я, плачу я,
 Чого татка посадили у клітину,
 Мов звірину»?..
 Люди, люди! Нащо ви з замками й без замків
 за ґратами,
 Як тут лан широкий у квітках —
 Вільний я посеред поля,
 Наче птах.
 Полуденники і бджоли
 Угорі між сонцем і житами
 Монотонний спів провадять
 На одній струні...
 Ось волошка дивиться бланганно.
 — Хочеш, квітонько, до мене ти на груди?
 — Я до Сонця хочу... А до тебе — ні!..

ВОСКРЕСІННЯ ДІОНІСА

Людмилі Пулипенко присвячую

В час, коли все кинулось сторч головою в боротьбу,
 В час, коли маси пішли в кривавий огонь,
 Ми хочемо на хвилину побути
 Остеронь.
 Нехай летять, нехай поспішають, ми трохи
 приостанемось:
 Ще довгий спереду наш шлях.
 Ми вже збудували в одчаєві останньому
 Нове кладовище для прогнівшого миру
 І самі стали зверху на його гробах.
 Але ми юнаки, ми хочемо поза війною творити,
 взявши у революції одноденний одпуск;
 Борня борнею: дайте мені дихнути!
 Нехай посиплються бризки радощів, мов пелюстки
 троянд на бенкеті Петронія,
 Нехай отруять нас нектаром нової цикути.